

Checklist Begrijpend lezen en woordenschat Curriculum Nederlands	?	-	±	+
De gebruikte methoden stellen duidelijke (toetsbare) doelen en leerlijnen voor begrijpend lezen.				
Zwakke lezers krijgen een aanvullend aanbod dat aansluit op hun leerbehoefte.				
Het curriculum biedt goede lezers voldoende uitdaging en stimulering om het hoge niveau vast te houden.				
Er wordt voldoende tijd besteed aan begrijpend lezen, (inclusief leeswoordenschat) namelijk 1,5 à 2 uur minimaal.				
De methode geeft suggesties voor het inrichten van een taalrijke omgeving en een stimulerende leesomgeving.				
De methode biedt handreikingen voor differentiatie en voor pre-teaching.				
De methode behandelt expliciet strategieën voor begrijpend lezen, namelijk : <ul style="list-style-type: none"> • Voorspellend lezen • Ophelderen van onduidelijkheden (zoals moeilijke woorden of complexe zinnen) • De hoofdzaak herkennen en de tekst samenvatten • Vragenstellen aan de tekst (jezelf vragen stellen bij het lezen) • Relaties leggen en herkennen binnen de tekst (verwijswoorden, signaalwoorden) • Visualiseren • Herkennen van de intentie van de auteur (doel van de tekst, feiten, meningen, argumenten) 				
De methode stimuleert de leerlingen om behandelde strategieën te blijven gebruiken en geeft daar handvatten voor.				
De methode geeft handvatten voor de docent bij het modelen van de strategie en bij het geven van feedback op het toepassen van de strategie.				
De methode geeft handvatten voor het toepassen van de aan-geleerde strategieën bij andere vakken.				

Checklist Begrijpend lezen en woordenschat Curriculum Nederlands (vervolg)	?	-	±	+
De methode/ het curriculum besteedt aandacht aan leesmotivatie.				
De methode biedt verschillende tekstsoorten over onderwerpen die leerlingen aanspreken.				
De methode biedt mogelijkheden voor coöperatief leren (gericht samenwerken).				
De activiteiten in de methode worden in een betekenisvolle context aangeboden.				
De methode biedt handvatten voor leerlingen voor reflectie op de leertaak en het proces.				
De methode besteedt gericht aandacht aan het uitbreiden van de leeswoordenschat.				
de methode biedt instructie voor woordenschatstrategieën.				
de methode/ het curriculum biedt voldoende woorden om het niveau te verhogen.				
de methode hanteert de viertact voor woordenschatuitbreiding (voorbewerken, semantiseren, consolideren en controleren).				
De methode biedt toetsen en observatielijsten om de voortgang van leerlingen te volgen.				
Er worden handvatten gegeven voor extra materiaal en aanpakken voor leerlingen met een achterstand, of die achter dreigen te raken.				

Checklist begrijpend lezen Effectieve didactiek (Nederlands en andere vakken)	?	-	±	+
De docenten weten welke leerdoelen ze nastreven voor mijn leerlingen.				
De taaldoelen die ik nastreef passen bij het niveau van de leerlingen.				
De docenten werken gericht toe naar specifieke doelen voor begrijpend lezen.				
Er is een rijke, stimulerende leeromgeving (zichtbaar in het lokaal).				
De docenten activeren de voorkennis van leerlingen en bespreken de moeilijke woorden die cruciaal zijn voor het begrip van de tekst.				
De docent modelt de benodigde strategie wanneer die voor het eerst aan bod komt (op een bepaald niveau of in een bepaald vak).				
De docenten geven expliciet instructie in het gebruik van leesstrategieën.				
De docent laat de leerlingen een stappenplan gebruiken om te oefenen en bouwt dit later weer af.				
De docent coacht de leerling bij de aanpak van de strategie.				
De leerlingen werken afwisselend zelfstandig en in groepjes bij het lezen en bij het werken aan opdrachten.				
Ik kies teksten die aansluiten bij het niveau van de leerling.				

Checklist begrijpend lezen en woordenschat voor methoden andere vakken	?	-	±	+
De methode biedt (naast visueel materiaal en filmpje) ook lees- en leerteksten aan.				
De teksten sluiten aan bij het leesniveau van de leerling.				
De inhoud sluit aan op de aanwezige voorkennis.				
De methode laat leerlingen alledaagse voorkennis inbrengen.				
De methode biedt verschillende tekstsoorten over onderwerpen die leerlingen aanspreken.				
De methode geeft een variatie aan verwerkings- en toepassingsvragen.				
De methode doet een beroep op verschillende manieren van leren.				
De methode geeft kwaliteitscriteria en/ of voorbeelden van antwoorden of goede eindproducten.				
De methode biedt handvatten voor leerlingen voor reflectie op de leertaak en het proces.				
De methode biedt mogelijkheden voor coöperatief leren (gericht samenwerken).				
De activiteiten in de methode worden in een betekenisvolle context aangeboden.				
De methode besteedt gericht aandacht aan het uitbreiden van de (vak)woordenschat.				
De methode hanteert de viertact voor woordenschatuitbreiding (voorbewerken, semantiseren, consolideren en controleren).				
De methode stimuleert de leerlingen om behandelde strategieën				

<p>te blijven gebruiken en geeft daar handvatten voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorspellend lezen • Ophelderen van onduidelijkheden (zoals moeilijke woorden of complexe zinnen) • De hoofdzaak herkennen en de tekst samenvatten • Vragenstellen aan de tekst (jezelf vragen stellen bij het lezen) • Relaties leggen en herkennen binnen de tekst (verwijswoorden, signaalwoorden) • Visualiseren • Herkennen van de intentie van de auteur (doel van de tekst, feiten, meningen, argumenten) <p>(zie toelichting hierna: <i>hoe zijn de strategieën zichtbaar in de methode?</i>)</p>				
<p>De methode geeft handvatten voor de docent bij het modelen van de strategie en bij het geven van feedback op het toepassen van de strategie.</p>				

Toelichting handvatten leesstrategieën in vakmethode

Hoe zijn de strategieën zichtbaar in de methode?

Jezelf vragen stellen tijdens het lezen

De methode geeft in de handleiding uitleg over de introductie van het stappenplan door te modellen en daar waar relevant voorbeelden te geven hoe een docent een specifiek onderdeel van het stappenplan (een strategie) kan modellen.

De methode geeft in het tekstboek en in het werkboek expliciet handvatten voor het toepassen van strategieën, door ernaar te vragen of door leerlingen te wijzen op het gebruik van het stappenplan.

De methode voegt aan elk hoofdstuk een opdracht toe waarbij leerlingen zelf vragen bedenken over de leerstof. (Zie voorbeeld aardrijkskunde.)

Voorspellen

De methode maakt gebruik van of creëert een gezamenlijke ervaring om op voort te bouwen. De volgorde van een nieuw hoofdstuk zou moeten zijn: eerst kijken, luisteren, ervaren en erover praten – dan pas lezen. Dit geldt vooral voor de onderbouw basis/kaderberoepsgericht en voor leerjaar 1 theoretisch/gemengd. Beginnen met een leestekst kan alleen als de inhoud van de tekst een herhaling is van kennis die de leerlingen al hebben.

De methode geeft aanknopingspunten om te voorspellen.

- De methode geeft veel visuele ondersteuning.
- De methode stelt expliciet vragen die uitnodigen tot voorspellen.

Ophelderen van onduidelijkheden

De methode bevat opdrachten waarbij de leerlingen de betekenis van de kernwoorden van het vak zelf achterhalen.

De methode is zo opgebouwd, dat de betekenis van kernwoorden altijd duidelijk wordt uit de tekst, in een omschrijving, een illustratie of een synoniem.

De methode bevat een woordenlijst van de belangrijkste begrippen, zodat de leerlingen de door hun gevonden betekenis kunnen controleren.

Visualiseren

De methode geeft veel visuele informatie, informatie geven in sleutelschema's en andere grafische voorstellingen.

De methode bevat opdrachten waarbij de leerlingen zelf visualiseren, door te tekenen, schema's te maken of in te vullen of een mindmap te maken.

Herkennen van relaties en verwijzwoorden

Methoden voor leerlingen met een taalniveau tot 2F geven alle relaties expliciet aan

De methoden bevatten opdrachten waarbij de leerlingen zelf deze relaties reproduceren en visualiseren in een mindmap of schema

En de methode stimuleert leerlingen daarnaast om de relaties in eigen woorden weer te geven. (Zie ook samenvatten.)

Daarbij geeft de methode handvatten in de vorm van schrijfkaders.

Samenvatten

De methode geeft duidelijk aan wat belangrijke leerstof is (zoals dat nu al gebeurt).

De methode bevat (open) opdrachten waarin de leerlingen de hoofdzaken of een samenvatting van de leerstof reproduceren (in een spiekbriefje, mindmap of visuele weergave of aan de hand van een schrijfkader).

Intentie denklijn van de auteur herkennen

Methoden voor leerlingen van niveau 1F geven expliciet aan of een leerling het antwoord uit de tekst moet halen of zelf moet bedenken.

In methoden van een hoger niveau wordt regelmatig expliciet gevraagd hoe de leerling aan het antwoord is gekomen. (Wat zelfbedacht, wat uit de tekst).

De methode laat stapsgewijs en consequent belangrijke denklijnen voor het vak zien. (Bijvoorbeeld de structuur van het onderzoeksverslag in de bètavakken.)

Methoden voor de gammavakken bevatten opdrachten waarin leerlingen leren vanuit verschillende perspectieven de feiten te bekijken.

De methode bevat opdrachten waarbij de leerling de denklijn van de auteur (van een bepaalde informatiebron) in schema zet.